Europeiska unionens
officiella tidning

SV
C-serien

C/2025/3173

20.6.2025

Förberedande yttrande från Europeiska regionkommittén – Den europeiska världshavspakten

(C/2025/3173)

Huvudföredragande: Mätta IVARSSON (SE–De gröna), ledamot, regionfullmäktige, Region Skåne

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén (ReK) välkomnar kommissionens initiativ för att öka samstämmigheten i EU:s världshavspolitik. För att göra EU till en maritim makt och ta tillvara världshavens möjligheter bör den europeiska världshavspakten ta itu med de olika dimensionerna av hållbarhet: skydd och återställande av världshaven, hållbar blå ekonomisk utveckling, marin kunskap och forskning, platsanpassad världshavsförvaltning samt medborgarnas välbefinnande i kustområden och andra områden med koppling till världshaven. En heltäckande världshavsförvaltning är också beroende av en ram för flernivåstyre, och i synnerhet de lokala och regionala myndigheternas nära deltagande, samt behovet av att täcka landbaserad verksamhet som påverkar världshavens hälsa.

2. Dessa prioriteringar måste kopplas samman för att skydda världshavsmiljöer, stödja resilienta och konkurrenskraftiga ekonomier och trygga de lokala och regionala samhällenas välbefinnande både i och utanför kustområdena, med tanke på att det långsiktiga välbefinnandet och välståndet för många av dem är beroende av friska världshav. Dessutom måste det säkerställas att kustsamhällen, samhällen som bedriver småskaligt fiske och andra berörda parter deltar aktivt i beslutsfattandet kring världshaven. Man måste även minska människors och dessa fiskesamhällens sårbarhet för effekterna av världshavsförstöring, naturliga faror och antropogen miljöförstöring, inklusive när det gäller potentiella försörjningskällor för dessa kustbefolkningar.

3. Det är mycket viktigt att uppnå ”god miljöstatus” enligt ramdirektivet om en marin strategi, eftersom en välbevarad marin miljö ligger till grund för ekonomisk stabilitet och bidrar till att mildra klimatförändringarnas effekter på de europeiska kustregionerna, såsom framhålls i Europeiska miljöbyråns europeiska klimatriskbedömning från 2024 ([1]).

4. ReK värdesätter kommissionens beslut att inleda den nya politiska cykeln genom att förbereda den nya europeiska världshavspakten. Detta visar att kommissionen är villig att inta ett strategiskt och helhetsinriktat synsätt beträffande världshaven. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra ett meddelande om genomförandet av pakten samt en färdplan med åtaganden som kommer att åtfölja den.

5. Kommittén pekar på det finansieringsgap som påverkar den maritima verksamheten, och efterlyser tillräckliga medel för en rättvis omställning till en skonsam och regenerativ maritim ekonomi samt effektivt skydd och återställande av marina ekosystem och vetenskaplig forskning. Pakten bör bidra till att underlätta skapandet av innovativa finansieringsmekanismer och incitament för att tillämpa hållbara metoder.

6. Nästa fleråriga budgetram bör tillhandahålla lämpliga finansieringsinstrument som måste motsvara de olika lokala socioekonomiska strukturerna. Detta förutsätter en heltäckande strategi för flernivåstyre i förvaltningen av dessa instrument, där nationella, regionala och lokala myndigheter deltar.

7. ReK påminner om de erfarenheter som gjordes vid utarbetandet av den långsiktiga visionen för EU:s landsbygdsområden ([2]), och betonar behovet av att sörja för att ömsesidigt fördelaktiga kopplingar mellan kust- och inlandsområden integreras i all EU-politik genom att man på bästa sätt utnyttjar det starka ömsesidiga beroendet mellan kust- och inlandsområden.

([1]) EEA:s rapport 01/2024, ”European Climate Risk Assessment”.
([2]) Yttrande från Europeiska regionkommittén – En långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden (EUT C 270, 13.7.2022, s. 18).

Ett helhetsgrepp på världshavsförvaltningen

8. Friska världshav är av grundläggande betydelse för EU, dess medlemsstater, de lokala och regionala myndigheterna och EU-medborgarna, eftersom de upprätthåller den biologiska mångfalden, utgör grunden för ekonomier, stöder välbefinnande och är en förutsättning för hållbar förvaltning av de marina ekosystemen och därmed bidrar till livsmedelssuveräniteten. Världshaven interagerar med människorna på flera sätt och är av största vikt ur ett miljömässigt, ekonomiskt, kulturellt, strategiskt och rekreationsinriktat perspektiv.

9. Kommittén välkomnar att kommissionen strävar efter en strategisk utveckling av sin syn på världshaven som syftar till att öka samstämmigheten och synergierna mellan olika mål, verktyg, strategier och prioriteringar, såsom

a) EU:s övergripande miljömål, såsom de beskrivs i den europeiska gröna given och som definieras av efterlevnaden av EU:s och medlemsstaternas internationella åtaganden, den ökade europeiska konkurrenskraft som förespråkas i Draghi-rapporten samt Europas civila och försvarsrelaterade beredskap enligt Niinistö-rapporten,

b) områden med europeisk politisk hävstångseffekt, inbegripet världshavsdiplomati och främjande av en stärkt internationell och regional världshavsförvaltning,

c) sektorspolitik, såsom den gemensamma fiskeripolitiken, den blå ekonomin, EU-strategin för forskning och innovation på havsområdet samt klimatanpassningsplanen.

Ovannämnda helhetsgrepp tillämpas i ett globalt sammanhang där världshaven av nationerna behandlas som landområden och är föremål för territoriella tvister. ReK betonar därför att världshavspakten också bör omfatta en fjärde del, nämligen följande:

d) Ett starkare fokus på omstridda marina resurser och världshavens ökade geostrategiska betydelse i en multilateral och fragmenterad värld Detta ligger i linje med behovet av att stärka resiliensen i ”regioner vid de yttre land- och sjögränserna, som utgör geografiska portar till EU, [...] för EU:s säkerhet och resiliens” ([3]). Dessa nya geopolitiska hot ligger till grund för behovet av att säkerställa en lämplig havsplanering mellan olika verksamheter och behovet av att undvika en ”rumslig press”.

e) Förbättrade styrningsramar jämte samordnade mekanismer på global, regional och nationell nivå för att säkerställa en integrerad förvaltning av ekosystemen och skydd av kustsamhällena.

10. Friska världshav utgör grunden för att maximera den maritima industrins långsiktiga ekonomiska potential. Skydd och hållbar förvaltning av marina ekosystem måste stå i centrum för pakten, eftersom sunda ekosystem är avgörande för att säkerställa produktivitet, resiliens och framtida utveckling i de sektorer som är beroende av havet.

11. Ett helhetsgrepp innebär inte en enhetlig universalpolitik som tillämpas urskillningslöst i alla regioner utan att de lokala skillnaderna beaktas noggrant. I stället måste det återspegla de regionala och lokala samhällenas olika behov och intressen och erkänna att en universallösning varken är ändamålsenlig eller hållbar. Havspolitiken bör därför utarbetas i nära samarbete med de lokala och regionala myndigheterna och medborgarna, på grundval av principerna om flernivåstyre, aktiv subsidiaritet och partnerskap, för att möjliggöra skräddarsydda, kontextspecifika strategier som respekterar lokala särdrag. Vi främjar också utbyte av god praxis och samarbete från de maritima näringarna.

12. Det är viktigt att se till att förvaltningen av världshaven bygger på en stabil politisk samstämmighet och rättsligt bindande mål som övervakas och vars efterlevnad, vid behov, säkerställs med vissa intervall. Detta inbegriper att stärka kopplingen mellan ramdirektivet om en marin strategi och havsplaneringsmålen.

13. ReK erinrar om slutsatserna från mötet mellan cheferna för EU:s havs- och vattenmyndigheter i juni 2024, där man efterlyste ytterligare åtgärder för att säkerställa god miljöstatus för marina ekosystem och särskilt ansåg att ramdirektivet om en marin strategi borde utvecklas till en ”europeisk havslag” ([4]).

([3]) Yttrande från Europeiska regionkommittén – Så ser vi till att EU:s regioner klarar av att hantera chocker: stärkt ekonomisk resiliens på lokal och regional nivå inom ramen för den strategiska utvecklingen av den inre marknaden (EUT C, C/2024/7061, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7061/oj).

([4]) Informellt möte mellan cheferna för EU:s havs- och vattenmyndigheter – slutsatser – 13–14 juni 2024.

14. En projektgrupp för genomförandet av världshavspakten bör inrättas inom kommissionskollegiet, under ledning av kommissionsledamoten med ansvar för fiske och hav, för att säkerställa ett helhetsgrepp på genomförandet.

En skonsam blå ekonomi

15. Kommittén betonar behovet av att stödja maritim verksamhet som påverkas av, eller förstärker, de tre miljökriserna i en rättvis omställning till en skonsam blå ekonomi som respekterar planetens gränser och världshavens bärförmåga.

16. ReK framhåller vikten av havsplanering för att säkerställa samstämmighet mellan politiken för miljö, klimat och socioekonomisk välfärd samt sektorspolitiken. Kommittén är medveten om utmaningen med ”rumslig press” i EU:s vatten, och betonar att samexistens kan vara ett strategiskt verktyg för att stödja uppnåendet av EU:s mål och de internationella målen för biologisk mångfald, samtidigt som man stöder lokalsamhällena. Samlokaliseringen av havsbaserad förnybar energi med skonsamt fiske eller lågtrofiskt vattenbruk måste undersökas inom ramen för havsplaneringen.

17. Utbyggnaden av havsbaserad vindkraft står i centrum för genomförandet av den europeiska gröna given och för att säkerställa EU:s konkurrenskraft och energitrygghet. Kommittén efterlyser gränsöverskridande anbudsförfaranden för havsbaserad energi för att begränsa användningskonflikter och rationalisera energiinfrastrukturen. Vi förlitar oss på att lokala och regionala myndigheter utvecklar lämpliga energistrategier.

18. ReK uppmanar kommissionen att skydda de europeiska havsbaserade energiindustrierna från illojal konkurrens genom att fastställa minimipriser och ett krav på att säkerställa att den allra största delen av värdekedjan förblir europeisk, och fastställa nya kriterier i anbudsförfaranden för havsbaserad energi, bland annat genom att införa obligatoriska icke prisrelaterade kriterier för biologisk mångfald, sociala aspekter och cirkularitet och koppla dessa projekt till närliggande program för återställande av biologisk mångfald.

19. De olika verksamheterna kan vara synergistiska eller antitetiska beroende på deras art och plats i rum och tid. Världshavspakten bör bidra till att möjliggöra lokal fysisk planering för att se till att synergierna mellan maritima verksamheter maximeras och kompromisser minskas och/eller hanteras. Marina skyddsområden kan inte ses som en verksamhet med möjliga kompromisser.

Livsmedel

20. Fiskeresurserna är begränsade i mängd och nära kopplade till de marina ekosystemens övergripande kvalitet. EU:s långsiktiga livsmedelssuveränitet förblir ett centralt strategiskt mål för unionen som endast kan uppnås genom en hållbar förvaltning av de marina ekosystemen. Kommittén noterar den roll som världshaven och de traditionella kunskaperna hos yrkesverksamma på sjön spelar i produktionen av värdefulla livsmedel från fiske och vattenbruk, såsom erkänns i meddelandet ”En vision för jordbruk och livsmedel” ([5]). ReK framhåller jordbrukspolitikens inverkan på de marina ekosystemens hälsa, och de utmaningar som avrinning av näringsämnen och eutrofiering orsakar, både för att uppnå unionens miljömål och för fiskerisektorn.

21. Hållbart förvaltade fiskbestånd är avgörande för att upprätthålla en lönsam fiskerinäring som kan säkerställa arbetstillfällen inom fiskerisektorn och den lokala leveranskedja som är beroende av den. Fiskerisektorns småskaliga segment är det som har störst nytta för lokalsamhällena, tillämpar mer miljövänliga metoder och bör stödjas för att verksamheten ska bli resilient på lång sikt. Kommittén är medveten om att fiske är en grundläggande del av kulturen och ekonomin i många kustsamhällen. Vi framhåller att fiskbestånd som är överfiskade eller utfiskade eller håller på att återhämta sig bör stärkas, och uppmuntrar till insatser för att se till att levande resurser inte längre överfiskas i världshaven, med beaktande av effekterna av olagligt, orapporterat och oreglerat fiske av tredjelandsflottor, i syfte att stödja kustfiskarnas långsiktiga resiliens. Även effekterna av spridningen av invasiva främmande arter bör hanteras.

22. ReK betonar behovet av att ändra konsumtionsmönstren i EU så att vi blir mindre beroende av importerade produkter och förlitar oss mer på lokal produktion. Kommittén pekar på den lokala och regionala utvecklingens potential att öka konsumtionen av lokalt producerade produkter med korta leveranskedjor. ReK framhåller den skadliga roll som industriellt vattenbruk kan ha för våra egna resurser och för tredjeländers resurser när det leder till överfiske för fiskmjölsproduktion. Det är nödvändigt att sträva efter skonsamt vattenbruk, i synnerhet av alger och musslor som de mest hållbara alternativen för vattenbaserad proteinproduktion, mot bakgrund av de minskande fiskbestånden och behovet av att bevara dem.

([5]) COM(2025) 75 final.

23. Kommittén påminner om att de marina biologiska resurser som ännu inte har bedömts i de yttersta randområdena, vars havsområden utgör mer än hälften av EU:s totala exklusiva ekonomiska zoner, skulle kunna förvaltas på ett effektivt och hållbart sätt, och att detta är förenligt med målen att skapa ekonomiska, sociala och sysselsättningsmässiga fördelar och bidra till tillgången på livsmedelsprodukter, inte bara till gagn för utvecklingen i dessa regioner utan också för EU som helhet.

24. Kommittén noterar den roll som utvecklingen av lågtrofiskt vattenbruk kan spela för livsmedelstryggheten och sysselsättningen, inte minst i landsbygdsområden, samt behovet av att främja utvecklingen av ett hållbart vattenbruk.

25. EU är världens största marknad för fisk och skaldjur och har en stor del av ansvaret för en hållbar förvaltning av naturresurserna. Samtidigt att det är mycket viktigt att skydda den europeiska fiskeflottan och fiskenäringen från illojal global konkurrens och säkerställa lika villkor i förhållande till importerade fisk- och skaldjursprodukter, särskilt sådana som kommer från olagligt, orapporterat och oreglerat fiske eller som producerats med miljöförstörande metoder.

Turism

26. ReK värdesätter den hållbara turismens roll i kustområden och dess betydelse för att säkerställa blomstrande kustsamhällen. Kommittén är medveten om den risk som en obalanserad turism utgör i känsliga områden med ömtåliga ekosystem. Världshavspakten bör bidra till att identifiera verktyg och mekanismer för att minimera riskerna med överexploatering och miljö- och kulturarvsförstörelse till följd av ett okontrollerat och oreglerat inflöde av turister som är geografiskt och tidsmässigt koncentrerat.

27. Vi betonar behovet av rena världshav för att säkerställa kustturismens långsiktiga attraktionskraft, som bygger på ett hållbart utnyttjande av natur- och kulturresurser, och de många fördelar som marina skyddsområden medför för lokal turistverksamhet.

28. EU:s mål att uppnå 30 % täckning av marina skyddsområden, med 10 % under strikt skydd per region, är långt ifrån uppnått. Över 80 % av EU:s marina skyddsområden tillhandahåller endast minimal reglering av marin verksamhet.

29. ReK efterlyser ett förbud mot destruktiv fiskeverksamhet, såsom bottentrålning, i alla marina skyddsområden. Vi framhåller de skadliga effekterna av industriell pelagisk trålning i vissa områden, särskilt på kustfisket och lokalsamhällena.

En hållbar och cirkulär ekonomi

30. Regionerna har olika möjligheter som är nära kopplade till deras fysiska och geografiska särdrag. ReK framhåller potentialen för hållbar energiproduktion från utvecklingen av vindkraftparker till havs, tidvattenenergi och omvandling av termisk havsenergi.

31. Utbyggnaden av havsbaserad vindkraft står i centrum för genomförandet av den europeiska gröna given och för att säkerställa EU:s konkurrenskraft och energitrygghet. ReK påpekar att EU:s strategi för havsbaserad förnybar energi omfattar förslag till konkreta sätt att stödja en långsiktigt hållbar utveckling av sektorn, och betonar behovet av ytterligare investeringar i den nät- och sammanlänkningsinfrastruktur som behövs för att underlätta utvecklingen av havsbaserad förnybar energi.

32. Kommittén uppmanar de lokala och regionala myndigheterna att utveckla lämpliga energistrategier med fokus på att stödja gränsöverskridande anbudsförfaranden och rationalisera användningen av energiinfrastruktur.

33. I världshavspakten bör man insistera på en vetenskaps- och försiktighetsbaserad strategi för gruvdrift till havs, för att undvika eventuella oåterkalleliga effekter på de marina ekosystemen och den biologiska mångfalden, även med tanke på de sannolika kompromisserna med annan ekonomisk verksamhet såsom fiske, vattenbruk och turism. I detta avseende betonar vi även vikten av att öka allmänhetens medvetenhet om integreringen av havsbaserade vindkraftsparker och deras viktiga roll i energiomställningen.

34. Man måste ta itu med alla former av föroreningar av den marina miljön, inbegripet kemiska föroreningar och plastföroreningar, i en ”från källa till hav”-strategi.

35. ReK uppmanar EU att spela en ledande roll för att säkerställa antagandet av ett ambitiöst globalt plastfördrag som behandlar plastens hela livscykel, inbegripet plast för engångsbruk, mikroplast och fiskeredskap, samt farliga kemiska tillsatser och åtgärder i tidigare led, med fokus på produktion och minskning av plast.

Sjöfart

36. EU har en nyckelroll att spela som internationell ledare när den allra största delen av sjöfarten regleras av Internationella sjöfartsorganisationen (IMO).

37. ReK betonar varvsindustrins betydelse för många kustregioner och en europeisk varvsindustris betydelse för EU:s strategiska oberoende. Kommissionen uppmanas att stödja innovation och hållbarhet inom fartygsbyggnad.

38. I EU:s transportregelverk ([6]) regleras avfallshanteringsprocessen på land genom bestämmelser som säkerställer tillgången till mottagningsanordningar i hamn och avlämning av avfall till dessa anordningar. Luftföroreningarna från sjöfarten, både till sjöss och i hamn, måste också åtgärdas.

39. ReK betonar vikten av att dess rekommendationer ([7]) antas, särskilt vad gäller behovet av att skapa incitament för att lämna avfall från fartyg till hamnar, bl.a. genom att en enhetlig avgift införs.

40. Kommittén framhåller den internationella sjöfartens betydelse för europeiska hamnstäder och hamnregioner, och hänvisar till sitt yttrande ([8]) där följande rekommenderas: ”EU bör i sin politik i fråga om transporter, marin ekonomi samt skydd av havs- och vattenmiljö ta hänsyn till hamnarnas och hamnstädernas utmaningar vad gäller utveckling.” ReK välkomnar det kommande antagandet av en europeisk hamnstrategi 2026, och anser att denna strategi bör ta itu med behovet av att fasa ut fossila bränslen i sjöfarten, anpassa hamninfrastrukturen till klimatförändringarna och sörja för att EU:s hamnar övergår till en modell som håller sig inom planetens gränser. Vi påminner om att energi utgör en stor kostnad för sektorn. Utmaningarna i samband med en övergång till förnybara och koldioxidsnåla energikällor omfattar finansiering och flottans kapacitetstak, eftersom ny teknik medför högre vikt än konventionella dieselmotorer.

Skydd och återställande av miljön, de marina och kustnära ekosystemen samt den biologiska mångfalden

41. ReK noterar det nära sambandet mellan bevarande av ekosystem, skydd av marin biologisk mångfald och havsrelaterad socioekonomisk verksamhet och livsmedelsproduktion. Vi framhåller världshavens roll i kampen mot klimatförändringarna. Kommittén är medveten om den roll som marina ekosystem, inbegripet våtmarker och korallrev, spelar som naturliga buffertar mot storm- och kusterosion, och betonar deras roll när det gäller att skydda infrastruktur, liv och försörjningsmöjligheter från extrema väderförhållanden och långsamt framskridande fenomen.

42. När man tar itu med minskningen av luftföroreningar från sjöfarten bör man genom väl avvägda åtgärder ta hänsyn till att vissa regioner är helt beroende av sjöfarten för att trygga sin försörjning av viktiga varor.

([6]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/883 av den 17 april 2019 om mottagningsanordningar i hamn för avlämning av avfall från fartyg, om ändring av direktiv 2010/65/EU och upphävande av direktiv 2000/59/EG (EUT L 151, 7.6.2019, s. 116, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0883).

([7]) Yttrande från Europeiska regionkommittén – Lokala och regionala myndigheter som skyddar den marina miljön (EUT C 300, 27.7.2021, s. 36).

([8]) Yttrande från Europeiska regionkommittén – Förnyelse av hamnstäder och hamnområden (EUT C 207, 30.6.2017, s. 25).

43. ReK framhåller omfattningen av EU:s lagstiftning och regelverk om skydd och återställande av marina ekosystem samt behovet av att uppnå ”god miljöstatus” i världshaven ([9]), vilket understryker behovet av en balanserad vetenskaps- och ekosystembaserad strategi för förvaltningen av mänsklig verksamhet till havs och kräver en utvidgning av skyddade havs- och kustområden som hindras av bristfälligt genomförande ([10]).

44. ReK upprepar den oro över att EU:s marina miljö inte uppnådde god miljöstatus till 2020 som kommittén uttryckte i sitt yttrande från 2021 ([11]).

45. EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 syftar till att skydda minst 30 % av EU:s hav, med 10 % under strikt skydd, och till att återställa marina ekosystem genom att minska föroreningar, överfiske och förstörelse av livsmiljöer. I förordningen om restaurering av natur fastställs rättsligt bindande mål om att restaurera minst 20 % av de skadade marina ekosystemen senast 2030, i syfte att öka den biologiska mångfalden, koldioxidbindningen och klimatresiliensen (se även målen för den gemensamma fiskeripolitiken och den nya kommissionens övergripande mål för en tryggad livsmedelsförsörjning – politiska riktlinjer för nästa kommission 2024–2029).

46. ReK hänvisar till sitt yttrande från 2021 med titeln ”Hållbar blå ekonomi och hållbart vattenbruk” ([12]), där hållbar förvaltning av oceaner och hav fastställs som en prioritering och man uppmanar till att genomföra den blå ekonomin inom de ekologiska gränserna, enligt konceptet planetens gränser. Kommittén framhåller också förenlig ekonomisk användning av haven med hänsyn till marina livsmiljöer som kompassen för offentliga och privata investeringar.

47. Vi bekräftar att en verklig cirkulär ekonomi som bygger på ansvarsfull produktion, minskad konsumtion, återanvändning, reparation och återvinning är avgörande för att skapa förutsättningar för ett framgångsrikt återställande av den biologiska mångfalden och för att vända miljöförstöringen.

48. ReK framhåller också vikten av att förebygga föroreningar och läckage av farliga kemikalier för att undvika all interaktion med andra miljöstressfaktorer som kan ha långsiktiga och storskaliga miljöeffekter på land- och havsmiljön, i enlighet med ReK:s yttrande ”Mot en motståndskraftig vattenförvaltning för att bekämpa klimatkrisen inom ramen för EU:s blå giv” ([13]). Vi betonar att den kommande världshavspakten måste stödjas av annan kommande politisk utveckling, såsom översynen av Reach-direktivet, för att ta hänsyn till nya hot, såsom PFAS-föroreningar.

Förebyggande, beredskap och klimatanpassning

49. Även om det värsta tänkbara klimatförändringsscenariot ännu kan undvikas, kommer effekterna av redan etablerade klimatförändringar att bli kännbara för lokalsamhällena, särskilt i kustområden. Kommittén pekar på de lokala och regionala myndigheternas roll som första instans vid mer frekventa extrema väderhändelser orsakade av klimatförändringarna. Dessutom bör anpassningsstrategier utvecklas för att hantera klimatförändringarnas effekter på världshaven, t.ex. stigande havsnivåer, försurning och föroreningar från plast, näringsämnen och kemikalier.

([9]) Dvs. ramdirektivet om en marin strategi (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (Ramdirektiv om en marin strategi) (EUT L 164, 25.6.2008, s. 19)) och dess översyn, ramdirektivet för vatten (Europaparlamentets och Rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1), den europeiska gröna given, EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 (2020), förordningen om restaurering av natur (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 av den 24 juni 2024 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869 (EUT L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj)), som omfattar ett specifikt mål om att restaurera 20 % av havsarealen senast 2030, och handlingsplanen för nollförorening (2021).

([10]) Europeiska revisionsrättens särskilda rapport 26/2020: ”Den marina miljön: EU:s skydd är brett men saknar djup”.

([11]) Yttrande från Europeiska regionkommittén – Lokala och regionala myndigheter som skyddar den marina miljön (EUT C 300, 27.7.2021, s. 36).

([12]) Yttrande från Europeiska regionkommittén – Hållbar blå ekonomi och hållbart vattenbruk (EUT C 97, 28.2.2022, s. 36).

([13]) Yttrande från Europeiska regionkommittén – Mot en motståndskraftig vattenförvaltning för att bekämpa klimatkrisen inom ramen för EU:s blå giv (yttrande på eget initiativ) (EUT C, C/2024/5367, 17.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5367/oj).

50. ReK hänvisar till sitt förslag till kommissionen om att arbeta för att stärka resiliensdimensionen i sina politiska verktyg i syfte att främja de lokala och regionala myndigheternas insatskapacitet vid katastrofer och deras ekonomiska resiliens och långsiktiga tillväxt i hela EU.

51. Pakten bör omfatta upprättande av lokala klimatanpassningsplaner, inbegripet lämpliga katastrofinsatsplaner i kustområden, som, genom att ta hänsyn till lokala särdrag, möjliggör effektivt förebyggande, effektiv beredskap och effektiva insatser vid plötsliga kriser, särskilt i samband med extrema väderhändelser och långsamt framskridande processer.

52. Vi betonar behovet av att stärka livsmedelssystem som bygger på lokala leveranskedjor för att säkerställa långsiktig resiliens och stabila samhällen.

53. Världshavspakten måste säkerställa en rättvis omställning som stöder de yttersta randområdena samt ö- och kustsamhällena genom att säkerställa deras socioekonomiska hållbarhet, sysselsättning, sociala välbefinnande och aktiva deltagande i utformningen av strategier som påverkar deras försörjning, och upprätthålla principen om rätten att stanna kvar för de yttersta randområdena samt ö- och kustsamhällena genom att förbättra tillgången till och kvaliteten på offentliga tjänster, bostäder, konnektivitet, transport, utbildning och arbetstillfällen.

Särskilda regionala behov och krav

54. De yttersta randområdena och öregionerna är särskilt beroende av världshaven för att kunna upprätthålla sina förbindelser, sin försörjning och utvecklingen av ekonomisk verksamhet. De har särskilda behov och behöver specifika åtgärder för att säkerställa hållbar logistik för medborgarnas liv och försörjning, bland annat vad gäller deras beroende av luft- och sjöfart, för att säkerställa deras konnektivitet och förnödenheter.

Internationell världshavsförvaltning

55. Kommittén är medveten om den avgörande betydelsen av förvaltningsstrukturer som inrättats på global nivå ([14]) och EU-nivå ([15]) och som gör det möjligt att förvalta världshaven och använda deras resurser på ett hållbart sätt.

56. ReK påminner om att de yttersta randområdena har ett stort geostrategiskt värde för EU på grund av deras unika läge, gränsöverskridande karaktär och spridning på världshavskartan samt den fria rörligheten i deras vatten, som inte begränsas av säkerhetshot.

57. Med tanke på att de yttersta randområdenas exklusiva ekonomiska zoner är mycket vidsträckta, vilket i hög grad bidrar till att EU har den största exklusiva ekonomiska zonen i världen, bör dessa regioner dessutom ges större uppmärksamhet och ytterligare operativa medel för att säkerställa att de verkligen är EU:s spjutspets på området för integrerad världshavsförvaltning.

58. ReK påminner om sitt yttrande ”Att stärka ett hållbart och effektivt gränsöverskridande samarbete med våra grannländer” ([16]), där man betonade ”behovet av ett bättre strukturerat gränsöverskridande samarbete till sjöss”.

59. EU kan föregå med gott exempel och inspirera andra områden att följa liknande strategier. Pakten bör bidra till att samtidigt främja en effektiv intern förvaltning och upprätta ett deltagandebaserat samarbete med gränsöverskridande regioner utanför unionen, genom att bygga vidare på och stärka EU:s strategi för flernivåstyre, som säkerställer ett nära deltagande av den lokala och regionala nivån i utformningen och genomförandet av politiken. EU:s världshavsdiplomati bör utnyttjas för att bidra till en hållbar användning av världshavsresurserna i hela världen.

([14]) Förenta nationernas havsrättskonvention.

([15]) Den integrerade havspolitiken, ramdirektivet om en marin strategi, det gemensamma meddelandet om EU:s agenda för internationell världshavsförvaltning och EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030.

([16]) Yttrande från Europeiska regionkommittén – Att stärka ett hållbart och effektivt gränsöverskridande samarbete med våra grannländer (EUT C, C/2024/1038, 9.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1038/oj).

Humankapital, forskning och innovation

60. Pakten bör bidra till att främja ökade investeringar i havsforskning för att åtgärda kunskapsluckor, särskilt när det gäller biologisk mångfald, ekosystemtjänster, klimatpåverkan och skydd av kulturarvet under vatten samt nya tekniska möjligheter och affärsmöjligheter, i enlighet med principen om att inte vålla skada. ReK föreslår att man utnyttjar lokal kunskap och lokala nätverk för att ge kustområden möjlighet att bli knutpunkter för forskning och innovation. Man bör göra det lättare för de lokala och regionala myndigheterna att spela en lämplig roll i den nya globala styrningen, med början i att ReK företräds vid FN:s oceankonferens i Nice i juni 2025. Kommittén rekommenderar ett stärkt samarbete med internationella organisationer och tredjeländer för att ta itu med globala världshavsutmaningar. Vi efterlyser politisk samstämmighet, transparenta konsekvensbedömningar och ett förstärkt genomförande av befintliga åtgärder. Genomförandet av befintliga instrument och åtgärder bör stärkas, och EU:s roll som en föregångare inom lagstiftning på dessa områden bör befästas. ReK förespråkar integrerad förvaltning av kustområden, sektorsövergripande samarbete samt dialogplattformar för forskare, beslutsfattare, näringslivet och det civila samhället. Vi betonar vikten av en hållbar blå ekonomi för kustsamhällena och av att EU:s politik och budgetar anpassas till hållbarhetsmålen. Det är också nödvändigt att främja insamling och utbyte av vetenskapliga data som underlag för politiska beslut, stärka forskningens och innovationens roll som stöd för beslutsfattandet samt stärka den övergripande vetenskapligt baserade kunskapen och kapacitetsuppbyggnaden avseende världshavsförvaltningen. På samma sätt är det viktigt att beakta behovet av infrastruktur för världshavsobservation, bland annat kapacitetsuppbyggnad i världshaven och i kustområden, och en integrerad global bedömning bör göras av den marina miljöns tillstånd, inbegripet dess socioekonomiska aspekter.

61. ReK uppmanar havsregionerna att överväga att utveckla blå strategier för smart specialisering för att komplettera befintliga regionala strategier för smart specialisering (S3).

62. Kommittén betonar att en förbättrad effektivitet i EU:s interna styrning kräver en helhetssyn på havspolitiken som omfattar alla offentliga organ och myndigheter som är specialiserade på havsförvaltning. Dessutom framhåller vi behovet av att främja samordning mellan de inblandade aktörerna, vilket underlättar kunskapshantering.

63. Kommittén välkomnar det lagstiftningsförslag som antagits av Europaparlamentet om ”hållbara bränslen för sjötransport”, särskilt inrättandet av en havsfond för att förbättra fartygens energieffektivitet och stödja investeringar som syftar till att bidra till att fasa ut fossila bränslen i sjöfarten, och hänvisar till sitt yttrande från 2024 med titeln ”Den gemensamma fiskeripolitiken på lokal nivå: i riktning mot hållbara och motståndskraftiga kustsamhällen i EU”, där ReK lyfter fram behovet av att stödja en rättvis omställning till ett skonsamt fiske. Vi betonar behovet av en rättvis omställning för all maritim ekonomisk verksamhet för att trygga dess långsiktiga resiliens och konkurrenskraft. ReK välkomnar förslaget antaget i november 2024 om FuelEU Maritime – hållbara bränslen för sjötransport. För att fiskeflottan ska kunna använda förnybara energikällor måste befintliga hinder undanröjas genom samordning och samarbete mellan berörda parter, kunskaps- och teknikluckor överbryggas genom forskning och innovation, den kompetens och arbetskraft som behövs för energiomställningen utvecklas och företagsklimatet, inklusive tillgången till finansiering, förbättras.

64. ReK stöder idén att världshavspakten bör vara det första steget i utvecklingen av en sammanhängande rättslig och icke-rättslig ram för världshaven, där en rättsakt för världshaven samt samordnade översyner av befintlig lagstiftning, såsom ramdirektivet om en marin strategi och havsplaneringsdirektivet, följer.

Bryssel den 3 april 2025.

Kata TÜTTŐ

Europeiska regionkommitténs ordförande